

CAPUT XXVIII.

ESPERE autem Sabbati, quæ lucefcit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre Sepulchrum. 2. Et ecce terræ motus factus est magnus, Angelus enim Domini descendit de cælo, & accedens revolvit lapidem, & sedebat super eum. 3. Erat autem aspectus ejus sicut fulgur, & vestimenta ejus sicut nix. 4. Præ timore autem ejus exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. 5. Respondens autem Angelus dixit mulieribus: Nolite timere vos, scio enim quod JESUM, qui crucifixus est, quæritis. 6. Non est hic: surrexit enim, sicut dixit venite, & videte locum ubi positus erat Dominus. 7. Et citò euntes dicite discipulis ejus, quia surrexit: & ecce præcedet vos in Galilæam, ibi eum videbitis, sicut prædixit vobis. 8. Et exierunt citò de monumento cum timore, & gaudio magno, currentes nuntiare discipulis ejus. 9. Et ecce JESUS occurrit illis, dicens: Ave. Illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum. 10. Tunc ait illis JESUS: Nolite timere, ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilæam, ibi me videbunt. 11. Quæ cum abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, & nuntiaverunt Principibus Sacerdotum omnia, quæ facta fuerant. 12. Et congregati cum Senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus. 13. Dicentes, dicite: Quia discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt eum nobis dormientibus. 14. Et si hoc auditum fuerit à præside, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. 15. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti & divulgatum est verbum istud apud Judæos usque in hodiernum diem. 16. Undecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem ubi constituerat illis JESUS. 17. Et videntes eum adoraverunt. quidam autem dubitaverunt. 18. Et accedens JESUS locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. 19. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. 20. Docentes eos servare omnia quæcumque mandavi vobis: & ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.

ARGUMENTUM CUM Remissionibus.

Primo, V. 1. Magdalena cum sociabus visit Christi sepulchrum; Angelus cum terræmotu, lapidem à sepulchro amover: custodes terrore percutiuntur: Angelus mulieribus Christum surrexisse annuntiat. Explicavi tomo 5. libr. 9. capite 1.

Secundo, V. 3. Ex mandato Angeli mulieres citò currunt ad annuntiandum discipulis Christi resurrectionem, quibus Dominus in via occurrit: hic explicandum est.

Tertio, V. 11. Judæi data pecunia, subornant custodes, ut dicant, ipsis dormientibus, Apostolos furatos esse corpus Christi: quod hic est explicandum.

Quarto, V. 16. Christus apparet discipulis in monte Galilææ, eoque mittit ad baptizandum, ac docendum omnes gentes. Explicavi tomo 5. libr. 9. cap. 9.

JESUS RESUSCITATUS occurrens Mulieribus.

Matt. 28. n. 8. Et exierunt citò de monumento cum timore, & gaudio magno, currentes nuntiare discipulis ejus.

Num. 9. Et ecce JESUS occurrit illis, dicens: Ave. Illæ autem accesserunt

accesserunt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum.

Num. 10. Tunc ait illis JESUS: Nolite timere, ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilæam, ibi me videbunt.

VERSIONES.

Arabicus n. 8. Cum discessissent de monumento, &c. fuerunt celeres, ut nuntiarent.

Ethiopic. Cum timore & tremore. Syrus n. 9. Et ait illis: Pax vobis prendentes pedes ejus.

Arab. Græcus. Et ait illis: Lætamini, gaudete.

Persicus. De repente JESUS coram oculis manifestatus est.

Ethiopicus. Et cum proficiscerentur annuntiare,

Varabul. Prendiderunt pedes ejus.

Syrus n. 10. Ait illis: ne timeatis. Persicus. Ut in Galilæam euntes, me videant.

ALTER TEXTUS.

Marc. 16. n. 8. At illæ exeuntes, fugerunt de monumento, invaserat enim eas timor, & pavor: & nemini quidquam dixerunt, timebant enim.

Luc. 24. n. 9. Et regressæ à monumento, nuntiaverunt hæc omnia illis undecim, & cæteris omnibus.

EXPOSITIO II.

1. ET exierunt citò de monumento: ut dicitur D. Hier. ac exhortationibus Angeli, ut notant D. Paschas. Hieron. & D. Paschas. obedirent: Qui dixerat: Ite, dicite discipulis ejus: quod ipsæ promptissime volebant exequi, cum timore & gaudio: Timore ex viso Angelo in veste fulgense, & candida: insolitus Angelorum aspectus timorem ingerit, ut patet in Tobia 12. & iste timor extitit quidem pavor, ut habetur apud D. Marcum 16. Invaserat eas pavor: ex ipsa nempe magnitudine miraculi, & gaudio, exaudita maxime desiderata Christi resurrectione, quæ ipsæ putabant mortuum, & ideo ad eum ungendum veniebant. D. Hieron. Duplex mentes mulierum tenebat affectus timoris, & gaudii: Aliter de miraculi magnitudine, aliter ex desiderio resurgentis, Euthym. Cum timore, ob admiranda, qua viderant: cum gaudio vero, ob lætum nuntium, quod audierant Theophyl. in Marc. ait: Stupor in spe Etaculo Angeli; timor in horrore resurrectionis.

2. Tamen considerandum, quod præclare notat D. Chrysol. serm. 8. Mulieres intraverunt sepulchrum, ut fierent sepultura participes, sociæ sui fidei, passionis; exierunt de sepulchro, ut tanta fide resurgere in Evang. Tom. VI.

3. Tenuerunt pedes ejus: Varabul. Prendiderunt: Syrus, prendentes pedes ejus: ex reverentia, ac amore, & gaudio tantæ majestatis visæ, & ut ex Chrysolom. ait Euthymius: Illa quædem ex desiderio, & reverentia pedes tenuerunt: ipse vero non prohibuit, præstans ut per tactum certiores efficerentur, quod Phantasma non esset. Cur autem hoc hic conceditur mulieribus, quod negatum videtur Magdalenz, cum Christus sub figura horrolani ei apparuit? latè explicavi tomo 5. libr. 9. cap. 2. q. 4. & adoraverunt eum: vera fide, ut notat D. Paschasius lib. 12. in Matthæum, ac proinde adoraverunt adoratione lætitiæ; nam Christus resuscitatus apparens, earum mentem illustravit, confirmavit, & auxit fidem ejusdem divinitatis, ac cæterorum mysteriorum.

4. Tunc ait illis JESUS, nolite timere. Visio rerum cælestium, ac supernaturalium de repente objecta intuentium oculis timorem, ac horrorem

surgerent. Mulieres intraverunt sepulchrum mortuæ in fide, quia Christum mortuum credabant, eumque ad ungendum veniebant: ac ex viso sepulchro aperto, ac ex testimonio Angelæ, plenæ fide exeunt; halitus passionis Christi, ac sepulchræ ejus vivam fidem generat & ideo Christi apparitione dignæ fuerunt.

Currentes nuntiare discipulis ejus: de coherentia ac concordia sacrorum Evangelistarum in hac historia sacræ resurrectionis latè dixi tomo 5. libr. 9. cap. 1. q. 2. Tamen hic notandum, quod cucurserunt nuntiare discipulis, ut Angelus mandavit, & etiam Christus illis præcepit, Nuntiate fratribus meis; & tamen D. Marcus scribit cap. 16. n. 8. At illa nemini dixerunt. Certissimum est tamen, quod illæ dixerunt omnia Apostolis, & discipulis, ut illis imperatum est, & aperte declarat D. Lucas 24. n. 9. Nuntiaverunt hæc omnia undecim, & cæteris omnibus. Cum vero D. Marcus scribit, quod nemini dixerunt, intelligitur per illos, quibus mandata fuerunt nuntiare, scilicet Apostolos, & discipulos, pro quo optimam rationem assignat Euthymius in Marcum: Propter Judæos, ne suspecta viderentur, ipse furari JESUM, ne ipsas occiderent, audio quod Christi prædicarent resurrectionem. Sicque fecerunt in Stephanum, ac alios Currentes: Timor & gaudium dabat alas ad iter, ut sit in nobis, maxime cum sit ad annuntiandum gaudia, & festiva.

5. Et ecce JESUS occurrit illis: D. Hieron. Quæ autem, ait, sic quærebant, sic currebant, merebantur obvium habere resurgentem: & sicut post aulicos, ac comitatus sequitur Rex, sic post Angelos visos apparet JESUS, ejusque præsentiam promerebatur sedula, ac fervida diligentia mulierum, tum ex viso sepulchro vacuo, tum ex testimonio Angelorum, ac etiam Magdalenz, ut explicabo quæst. seq. Occurrit illis JESUS: non Petro & Joanni in itinere, sed mulieribus, quia illæ magno pietatis affectu, magnoque desiderio ipsum quærebant, & qui JESUM ardentè quærit, ipsum amantem occurrentem habet, ut patet ex D. Hieron. citato: ait illis, Ave te, id est Syrus: Pax vobis. Græcus Arabicus: Lætamini, gaudete. Magna sanè erat ratio gaudendi, ut magistram dilectissimam, quem mortuum existimabant, vivum viderent: Illa autem accesserunt, audita tam amica, ac affabili salutatione.

6. Tenuerunt pedes ejus: Varabul. Prendiderunt: Syrus, prendentes pedes ejus: ex reverentia, ac amore, & gaudio tantæ majestatis visæ, & ut ex Chrysolom. ait Euthymius: Illa quædem ex desiderio, & reverentia pedes tenuerunt: ipse vero non prohibuit, præstans ut per tactum certiores efficerentur, quod Phantasma non esset. Cur autem hoc hic conceditur mulieribus, quod negatum videtur Magdalenz, cum Christus sub figura horrolani ei apparuit? latè explicavi tomo 5. libr. 9. cap. 2. q. 4. & adoraverunt eum: vera fide, ut notat D. Paschasius lib. 12. in Matthæum, ac proinde adoraverunt adoratione lætitiæ; nam Christus resuscitatus apparens, earum mentem illustravit, confirmavit, & auxit fidem ejusdem divinitatis, ac cæterorum mysteriorum.

7. Tunc ait illis JESUS, nolite timere. Visio rerum cælestium, ac supernaturalium de repente objecta intuentium oculis timorem, ac horrorem

31

D. Marc.

D. Lucas.

Euthym.

4.

D. Hieron.

D. Hieron.

Syrus.

Arabic.

5.

Varabul.

Syrus.

D. Chrysol.

Euthym.

6.

D. Hieron. rorem ingerit, ac generat D. Hieronym. ait: In veteri, & in novo Testamento, hoc semper observandum est, quod quando augustior aliqua apparet visio, primo timor pellitur, ut sic mente pacata, possint qua dicuntur audiri: & mandat illis Christus, nuntiate fratribus meis. Ut tanta dulcedine, ac benignitate suos Apostolos, qui tristes, ac timidi erant, maxime recrearet, ac animaret, cum filios adoptivos sui Aeterni Patris dicat, cujus ipse est filius naturalis. Ut eant in Galilæam: Quare autem Christus se voluit manifestare in Galilæa? explicavi citato lib. 9. cap. 1. q. 17.

QUESTIO I.

Explicantur visiones Angelorum, apparitionesque Christi, cum magna concordia Evangelistarum.

7. Hæc quæstio magnas difficultates involvit, quæ in varias sententias fecerunt abire Authores, quæ multis nodis intrancur ob concordiam Evangelistarum, & omnes sententias referre, conjecturas, & rationes, quæ contra eas militant, valde operosum, & diffusum esset; breviter ac clarè, quantum capio, rem explico, sequens D. Augustinum, ac probatores Authores.

8. Et pro ejus rei clariore notitia supponendum est ex Burchardo 1. part. §. 47. c. 7. D. Augustino lib. 3. de consensu Evangelistar. cap. 24. ex D. Cyril. Jerosolimitano cateches. 4. quod Christi sepulchrum erat in crypta, quasi in camera, seu cubiculo circumdato, ac septo, & ita dividebatur, ac separabatur à reliquo orto, & hæc camera, seu cubiculum suum etiam habebat ostium distinctum ab ostio sepulchri.

9. Prima quæstio est: An lapis, qui revolutus est ab Angelo, de quo faciunt mentionem Quæst. I. Matthæus, & Marcus c. 16. esset in sepulchro interiori, an exteriori, super quem lapidem Angelus sedebat? D. Augustin. citatus, Burchard. Beda dicunt fuisse lapides; sed Evangelistæ dicunt, quod Angelus revolvit lapidem: non lapides & ideo dicendum cum Barrada tom. 4. lib. 7. c. 3. §. De secundo, & Cornelio à Lapide cap. 28. Matth. 5. Putant aliqui, Angelum sedisse supra lapidem exteriorem. Probat ex D. Marco. Nam mulieres in itinere dicebant ad invicem, Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti? & respicientes viderunt revolutum lapidem, erat quippe magnus valde. Ostium sepulchri interioris erat parvum & angustum: ergo cum lapis esset valde magnus, non erat in ostio interiori, sed exteriori, & inde Angelus revolvens fecit terræmotum. Deinde mulieres in itinere, levantes oculos viderunt revolutum lapidem: ergo erat lapis exterior, nam interior facile non poterat videri, maxime quia, ut testatur Burchardus, tumba seu sepulchrum Christi erat ad dexteram ipsius cubiculi, seu camera: lapis autem interior forsitan revolutus est à duobus Angelis, qui erant in interiori parte monumenti, de quibus loquitur D. Lucas, de quo quærit.

10. Quæst. II. Secunda quæstio est, quia D. Matthæus indi-

cat Angelum fuisse super lapidem revolutum: id est extra sepulchrum, ibique visum à custodibus. At verò D. Marcus 16. deorat mulieres non extra, sed introeuntes monumentum, seu sepulchrum vidisse Angelum; sic enim ait: Angelus Et introeuntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris? Respondeo cum D. Augustino lib. 3. de consensu Evangelistarum, & D. August. cap. 24. Francisco Luca, quod mulieres incipientes ingredi monumentum, in ipsoque ejus vestibulo seu ingresso sui circuitus, qui erat ante monumentum, ibi Angelum viderunt.

11. Tertia quæstio: Quomodo cohererent Sacri Evangelistæ inter se? nam D. Matthæus 28. & D. Marcus 16. de uno tantum Angelo faciunt mentionem: & introeuntes viderunt juvenem sedentem: At D. Lucas 24. n. 4. de duobus Angelis facit mentionem, dicens: Factum est dum mente consermata essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti: cum timerent autem, & declinarent vultum in terra, dixerunt ad illas, &c. Ad quod respondemus, quod ut scribunt Matthæus & Marcus, unus Angelus apparuit mulieribus in ipso vestibulo, ac ingressu; qui Angelus erat tanquam custos monumenti, qui dixit eis, ut scribit Matthæus: Venite, & videte locum, ubi positus erat Dominus. intrantes autem in monumentum juxta sepulchrum, seu tumbam, ubi fuerat corpus Domini, viderunt duos Angelos, ut scribit D. Lucas. Et est distincta apparitio ab illa, quam scribunt Matthæus & Marcus. Et ita Mulieres ibi viderunt tres Angelos distinctis apparitionibus: ita Theophylact. Beda, & alii.

12. Quarta quæstio: Circa Christi D. apparitiones, quomodo sint ordinatæ cum summa concordia Evangelistarum? & missis multis sententiis. Tres sanctæ mulieres veniunt ad monumentum, & licet Joan. 20. n. 1. de sola Magdalena faciat mentionem, sub illa aliàs duas intelligit, quia illa erat dux earum, ac ferentior cæteris. Tres ergo hæc sanctæ mulieres ingrediuntur monumentum, quod viderant apertum, & vacuum sine corpore Christi: vident Angelos dicentes Christum surrexisse, ut scribunt D. Matthæus 28. Marc. 16. Luc. 24. Qui Angeli mulieres exhortantur: Ite, dicite discipulis ejus, quia surrexit. Quæ dictis Angeli obediunt veniunt in Jerusalem, & hoc dicunt Petro, & Joanni, ut ipse Evangelista refert cap. 20. à n. 2. usque 10. Tunc Petrus, & Joannes currunt ad monumentum, quos mulieres sequuntur, qui duo Apostoli monumentum ingrediuntur, quod vident vacuum sine corpore Christi cum lintaminibus, tamen non ibi deceniunt ob metum Judæorum, ut scribit noster D. Cyrillus Alexandrin. lib. 12. in Joan. cap. 45. & ideo redeunt in civitatem, & eos sequuntur duæ mulieres, sed lento, & moroso gradu: Magdalena tamen, ut cæteris amore ferventior, mansit apud sepulchrum foris plorans desiderio corporis Christi: Tunc ibi Dominus sub figura hortulani apparuit, cum que recogitavit, ac adoravit, ut scribit Joannes cap. 20. n. 14. Et hæc fuit prima apparitio Christi resurgenti, ut scribit D. Marcus 16. n. 9. Tunc Magdalena ingenti gaudio repleta velociter cucurrit ad suas duas sodales, quas invenit in via, eisque narrat à se visum Dominum

D. August. Dominum resuscitatum. Tunc illis tribus apparuit Jesus in via, ut scribit in præsentia D. Matth. n. 9. Proindeque in illo felicissimo martirio tempore Magdalena bis Dominum resuscitatum vidit, ut observat D. August. apud Catenam D. Thomæ hoc loco lib. 5. de consensu Evangel. cap. 24. semel ei soli apud sepulchrum, iterum in via cum aliis duabus mulieribus.

13. Series apparitionum Christi D. resuscitati, ita ordinanda est. Primo, Christus D. valde gloriosus apparuit sanctissimæ Virgini Mariæ, ut docet D. Ambros. lib. 3. de Virg. ubi ait: Vidit Mariam resurrectionem Domini, & prima vidit, & credidit; vidit & Maria Magdalena, quemvis adhuc ista nunciet. Idemque docent D. Anselm. Rupertus. D. Bonaventura in vita Christi B. Brigitta lib. 6. Revelation. c. 94. & in sermone Angelico, cap. 6. & tenet communis consensus fidelium, estque communis Doctorum sententia; hoc postulabat excellentissima matris Dignitas; vehementissimus ejus dolor in passione unigeniti filii sui, præclaraque ejus merita erga illum: si verò D. Marcus ait, quod Christus primò apparuit Magdalene, hoc est, inter alias feminas, ac discipulos? Virgo autem Maria est in alio superiori, ac sublimiori ordine.

14. Secundò Apparuit Christus D. Magdalene apud sepulchrum sub hortulani habitu: Marc. 16. n. 9. Joan. 20. n. 16. Tertiò: Apparuit eidem cum cæteris mulieribus in via euntibus in Jerusalem. Mat. 28. n. 9. Quartiò: Apparuit Petro. Luc. 24. nu. 34. Quinto: Duabus discipulis euntibus in Emmaus. Sextò: Omnibus Apostolis, nempe decem; nam Thomas absens erat, & Judas suspensus: Luc. 24. n. 16. Septimò: Ipsa die Octava Paschatis, quæ apud nos dicitur Dominica in Albis, apparuit undecim Apostolis cum ipso Thoma præsentem. Joan. 20. num. 26. Octavo: Apparuit septem discipulis cum quibus erant Petrus, & Joannes piscantes in mari. Joan. 21. n. 1. Nonò: in monte Galilææ apparuit plusquam quinquaginta fratribus, scilicet fidelibus. 1. Corinth. 15. n. 6. Decimò: Apparuit Jacobo fratri Domini, ibidem. Undecimò: in Monte Oliveti ascensurus ad Patrem apparuit undecim Apostolis, aliisque fidelibus. Actor. 1. num. 9. Duodecimò: Apparuit Saulo, quem fecit Paulum. Actor. 9.

QUESTIO XI.

Quare Christus prius apparuit mulieribus, quam viris, quæ ab ejus ore audierunt, Avete?

15. A Pentè patet, tam ex hoc cap. 28. Matth. n. 9. quam ex D. Marco 16. n. 9. Quod Christus resurgens primò, & ante omnes apparuit Magdalene, ac mulieribus sodalibus: cur eis tantum donum prius conceditur, quam factis Apostolis, & aliis piis viris?

16. Respondet primò D. Cyprianus serm. de Resurrectione, & ait: Prima viderunt, & co-

gnoverunt, quæ ordinem dilexerunt, quæ devotius quæserunt: D. Hieron. jam datus ait: Quæ se querebant, quæ ita currebant, & merebantur obvium habere Dominum resurgentem, & primum audire, Avete, ut maledictum, Eva mulieris in mulieribus subvertetur: Priores sunt mulieres ut videat Christum resuscitatum, quæ priores fuerunt, ut ipsum mortuum quærent, eique debitum amoris officium uniendo persolverent: sed cur ad hoc potius divina providentia prius excitavit mulieres, quam viros, seu Apostolos? Ratio à priori altum Dei iudicium; conjectura verò quam nos assignare possumus, sumenda est ex eo, quod lavare, & ungere corpora mortuorum ad mulieres spectabat, & non ad viros; & Deus unumquemque in suo officio non impedit, sed in eo se exercere concedit, ac permittit: & quia hoc officium processit ex quodam amoris, ac remunerationis affectu; inde etiam Christus remuneravit sua prima resurgenti præsentia.

17. Secundò: Maldonatus ait, quod Christus D. optimè agnoscebat, facilius mulieres quam Apostolos, viso resuscitato credituras, est enim piom ingenium mulierum, & ad credendum magis propensum, ac inclinatum, quam virorum. Hoc hoc eventus demonstravit, legimus enim Apostolos, viso Christo, adhuc dubitare, ut patet ex hoc cap. 28. Matth. n. 17. Et videntes eum adoraverunt; quidam autem dubitaverunt. Luc. 24. n. 38. Apparens Christus ait illis: Quid timetis? & cognationes ascendunt in corda vestra? & vide manus meas, & pedes meos, quia ego ipse sum, &c. At mulieres: licet concedamus quod viso Angelo dubitaverint, & perfectè non crediderint, tamen viso Christo non dubitarunt, eumque resuscitatum nuntiaverunt Apostolis; voluit enim Christus per testimonium mulierum de sua resurrectione paulatim persuadere Apostolos, ad credendum tam altum mysterium. Unde præclare ex D. Chrysostomo Euthymius ait: Mulieribus autem pro Apostolis usus est ad Apostolos, honorans genus, quod ex serpentis seductione infame factum fuerat: Et quia mulier viro facta est causa nervorum, nunc mulieres sunt viris ministra gaudis. Præclarum sanctorum mulierum elogium. Christus per Apostolos mysterium suæ resurrectionis universo mundo annuntiavit, & mulieribus tanquam Apostolis usus est, ut suis Apostolis mysterium suæ resurrectionis annuntiaretur, per easque præparentur ad tantum mysterium credendum, ut ita mulier, quæ exitit viro causa mortis, nunc fiat ministra gaudii viris.

18. Tertiò: D. Nyssenus oratione 2. de Resurrectione, ait: Etenim oportebat primum mulierem sexum, & ab Angelo bonum resurrectionis accipere munus, & Dominum videre, & primam ab eo vocem audire, Salvete: Quoniam mulier prima quoque audivit frandem serpentis, & contra præceptum viderat ligna interditi fructum, & pena tristitia, ac doloris condemnata fuerat. Quapropter etiam adorare servator, & pedes apprehendere, & convecitare permittit, ut is qua prima desciverant, & alienate erant ab eo. Cur tantum resurrectionis gaudium primæ mulieres accipiunt? mulieres enim primæ peccati venenum biberant; sic primæ permittuntur gustare remedium, quod diu.